

Koguduse leht

Ilumäe Käsmu Sakussaare Vainupea Esku

November 2014

Vanaisa

Vahel tahaks lihtsalt... olla. Puggeda tugitooli. Peita end diivani sisse. Vaadata enda ette ja jälgida varjude piknemist. Praegu läheb ju nii vara pimedaks. Ei, ma ei pane veel tuld põlema. Las olla pealegi hämar. Kүүnla võiks laual ju süüdata, aga... olen end juba nii mõnusalt siin sisse seadnud. Parem ei süütagi. Jõuluhämarus paistab tupp. Kell on alles kolm. Ma ei tee midagi, kohe üldse mitte midagi. Isegi telefoni panin igaks juhuks hääletu peale. Üksi iseendaga olemiseks tuleb teha ettevalmistusi. Alati. Varsti on jõulud.

Tuleb meelde, et ükskord istus niiviisi vanaisa. Lihtsalt istus tugitoolis; kõik teised toimetasid midagi, rääkisid midagi. Ka tookord olid jõulud kohe-kohe saabumas. Tema lihtsalt istus ja vahtis enda ette. Mina olin just oma mängud mänginud ega teadnud, mida küll järgmiseks ette võtta. Ema-isa ja vend olid ka parajasti silmapiirilt kadunud. Küllap seepärast märkasingi äkki vanaisa niimoodi istumas. Vaatasin tema tohututes tuhvlietes jalgu. Tema krobelsi töömehekämbaid, mis äkki ei teinudki midagi. Puhkasid tugitooli käsitagedel. Tema, kes ta alailma midagi meisterdas, ehitas, parandas. Kes ei saanud kuidagi ilma töö ja tegevuseta olla. Nüüd äkki istus seal niisama. Vahtis kuhugi kaugusesse. See oli imelik ja pelutav. Harjumatu. Mida ta küll teeb seal? Kuidas saab küll lihtsalt niisama olla, üksi endaga?

Nüüd ma tean, et ta polnud üksi. Temaga olid ta mälestused, mis pika elu jooksul kogunenud. Ta soris nendes, lasi neil tulla. Ja veel – ta oskas endaga olla, valdas seda kunsti. Tal ei olnud enda juures ebamugav või halb. Kas meie tunneme ennast enda juures hästi; kas tunnen seda mina? Kui paljud seda kunsti valdavad? Või peab selleks enne vanaks saama ja elutarkust koguma? Ehk jõuab selleni siiski varem. Ehk võib olla enda seltsis ikka hea ilma, et peaks põgenema saja asja juurde, mis kõik nõuavad oma.

Nüüd ma tean; nüüd ma arvan teadvat, mida vanaisa seal tookord veel tegi. Ta ehitas küll, aga mõttes. Mälestused – olgu head või halvad – on see materjal, millest jõululapsele hälli tehakse. Mõtted on see materjal ja süda on see ase. Süda on pehme ase ja see tuleb teha lahti, et Jeesuslaps saaks seal puhata nagu kunagi Petlemma laudas. Võibolla vanaisa ise ei teadnudki, et ta ehitas sellele lapsele sõime. Aga sageli just nii seda tehaksegi.

Äkki avastasin, et väljas on juba päris pimedaks läinud. Äkki avastasin, et istun siin üsna samamoodi nagu kunagi ammu mu vanaisa. See ajas mind naerma ja nii ma siis mugistasin omaette suutäie mõnusat naeru. Varsti on jõulud.

Meelis-Lauri Erikson
Ilumäe koguduse õpetaja

Maarjamaa

Rääkides 800 aasta vanusest nimest on hea meelde tuletada tema sünnilugu. Meie teatmeteosed on selles asjas õige napsõnalised, olgugi et tuntud Henriku Liivimaa kroonika andmeil tuleb Maarjamaa ristiisaks nimetada piiskop Meinhardit: Issanda aasta 1190 paiku asutas ta nimelt augustiinlaste ordu konvendi, mille patrooniks valis õndsaima neitsi Maarja.

Aastal 1201 (või 1202) viis piiskop Albert selle konvendi üle vastasutatud Riia linna, kus pühitses ka oma uue piiskopikiriku koos kogu Liivimaa neitsi Maarjale, kirjutab Henrik selge sõnaga. Muidugi toimus pühitsemine ladina keeles ja ka kroonika annab ladinakeelse nime: Livonia. Tollal ei oleks keegi osanud arvata, mis eri nimesid võivad selle osad tulevikus saada.

Henrik jutustab ka, kuidas Albert kohtus aastal 1215 paavst Innocentius III-ga. Ta palus paavstilt Liivimaa ristiõitjate jaoks sama indulgentsi, mis oli antud püha maa omadele. Sealjuures nimetas Albert neid kaht maad Poja ja Ema maadeks. Pangem tähele, et Henriku järgi ei andnud paavst uut nime, vaid kor-

das Alberti sõnu ning lubas mõlema maa eest hoolitseta.

Meie, maarjamaalased, võime küll soovida, et meie «ristiisaks» oleks mitte keegi vähem kui paavst, kuid Henriku kroonika mingist uue nime andmisest ei räägi. Samuti ei leia me sellest mingit jälge Laterani kirikukogu (1215) dokumentatsioonist.

Nii Riias kui Roomas käis tollal kogu kiriklik asjaajamine ladina keeles, Vana-

Õnnistatud Jõuluaega!

Liivimaal räägiti alamsaksa keelt. Millal võis küll sünnida eestikeelne nimi Maarjamaa?

Ka see küsimus vajab veel selgitamist. Praegu saame teha ainult oletusi, sest meie rahvalaulud pandi kirja alles 19. sajandil. Aastal 1867 leiame nime Maarjamaa Lydia Koidula luuletuses «Sind surmani». Kas see oligi nime esmainimine trükisõnas? Aeg annab ehk arutust, praegu me aga veel ei tea.

Maarjamaa-aastat 2015 pole meil aga vajagi pühitseta mõne üksiku sündmuse aastapäevana. Võiksim seda pühitseta kaheksa aastasaja pikkuse töö juubeliaastana, mida on kunagise Livonia rahvad teinud ristirahvaks saamiseks – rahvasteks, kes võtavad vastu Jumala Poja, nii nagu seda tegi neitsi Maarja.

Vello Salo
allikas Ajaleht Eesti Kirik
29.01.2014

Eestpalved

Valmistage Issanda teed; Vaata, Issand Jumal tuleb jõuliselt!
/Is40:3a, 10a/

Issand, meie Päästja ja Kuningas, me ootame Sinu tulemist ja palume, valgusta ja juhata meid oma Püha Vaimuga, et me oleksime valmis Sinu vastuvõtmiseks.

Hea taevane Isa, täname Sind kõigi avatud südamega inimeste eest, kes oma igapäevarus märkavad, toetavad, julgustavad ja innustavad abivajajaid nii oma aja, hoole kui ka rahaga. Tänu Sulle, projektid nii Ilumäel kui ka Käsmus on hästi korda läinud.

Issand Jumal, me täname Sind kõige eest, mida sa möödunud aastal oled meile jaganud. Anna andeksmeie teadmatult ja teadlikult tehtud eksimused. Luba meid uuesti algusest alata. Jesuse Kristuse, Sinu Poja, meie Issanda läbi.

Hooandja hooga kiitus Jumalale

Peale mitmeid luhtunud rahataotlusi alatriipide restaureerimiseks olin päris nõutu.

Vihula vallavalitsus oli eraldanud selle tarvis kaks tuhat eurot, mis oli ligi pool vajaminevast summast. Mis nüüd edasi saab? See mõte tuksus iga päev peas.

Eelnevalt olin ise toetanud „Hooandjas” - internetis tegutsevas projektide toetuskeskkonnas - Puhja kiriku oreli restaureerimise projekti. Kui sain seepeale kutse osaleda oreliprojekti tänujumalateenistusel, võtsin selle tänuga vastu. Sõitsin Puhja koos organist Külli Eriksoniga, kes esines seal ühtlasi ettekandega Puhja kiriku oreli ajaloo. Võimsalt kõlasid rahvast täis kirikus vastrestaureeritud oreli helid, kohalikud koorid ja orkestrid laulsid ja mängisid. See oli võimas tänu ja kiitus Jumalale. Puhjast saingi kinnituse mõttele, et „Hooandja” abil saame meiegi leida oma projekti jaoks puuduoleva raha, ning et see koos Vallavalitsuse eraldise ja suviste külastajate annetustega annab kokku just kuludeks vajaliku summa.

Pöördusingi „Hooandja” poole. Seelselt koordinaatorilt Katriin Küttilt sain veel häid näpunäiteid teavituse paremaks korraldamiseks. Esimene „hooandja” reageeris 6. novembril – see oli Katrin Potter. Tasapisi tuli neid juurde. Ärevusega jälgisin iga päev projekti kulgu, jagades samal ajal infot nii oma Facebooki kontol kui ka e-posti vahendusel.

Ajaleht Eesti Kirik leidis meie projekti ja andis sellest teada kõigile lehelugejatele.

Appi tuli ka Pereraadio, kus toimetaja Kristiina Hennok tegi minuga projekti teemal hommikuintervjuu. Teavitused ilmusid nii Virumaa Teatajas kui ka Vihula valla lehes.

Projekti toetusel hakkasid laekuma. Kokku andsid projektile „hoogu” 77 inimest. Kolm toetust laekus koguduse kontole ning viie inimese toetus oli sularahas. Jumal õnnistab lahkelt andjat ja vajaminev summa – ning üle sellegi - tuligi kokku! Selle mis üle, kasutame alatriipide põlvituspingi katte valmistamiseks. Noorpaarid, kes on plaaninud oma laulatust läbi viia Ilumäe kabelis, võivad kindlad olla, et Jumala õnnistust ühiseks eluteeks saavad nad vastu võtta viisipäraselt põlvitades, sest tänu Jumala heldusele ja armule ning hoogu andnud hooandjatele saab ajalooline alatriip restaureeritud ja oma kohale paigutatud.

Taas kord sai kinnitust tõsiasi, et meil siin, Eestimaal, on palju osavõtlikke ja lahkeid inimesi! Täname kõiki hooandjaid ja jäädvustame teie nimed kabelisse paigaldatavale annetajate tahvlile. Kүүnlaalused, mis kingitusteks mõeldud, ootavad juba põletusahju minekut ja glasaariumist.

Õie Alt, Ilumäe koguduse juhatuse esimees

Ilumäe kabel 1930. aastatel

KÄSMU KOGUDUSE UUDISED

Käsmu koguduse hooldajaõpetaja abipraost Tauno Toompuu käis septembri kuu jooksul jalgsi läbi 900 km pikkuse palverännaku Hispaanias Santiago de Compostela teel.

Tema muljed oma palverännakust oli võimalik kuulda koguduse 69 aastapäeval, 12.oktoobril Käsmu kirikus. Õpetaja palverännaku muljed raadiointervjuudena on järelkuulatavad Vikerraadio ja Pereraadio kodulehekülgedel. Santiago on hispaania keeles püha apostel Jaakobuse nimi (*Sant-Iago*), kelle säilmed on maetud Santiago de Compostela katedraalis.

Käsmu kogudus on taas tublisti kasvanud

2014 aasta jooksul on Käsmu kogudusega liitunud kokku 19 inimest. Leeriõnnistuse läbi liitus Käsmu kogudusega 10 inimest, ristimise läbi liitus kogudusega viis last. Neli inimest tuli Käsmu kogudusse teistest kogudustest, neist üks ka teisest kirikust-konfessioonist. Käsmu koguduses on kirikuaasta vahetuseks kokku 133 inimest. Viimase nelja aastaga on Käsmu koguduse liikmeskond kasvanud umbes kolm korda. See on suur Jumala ime ja tänu põhjus.

Käsmu kirik sai uuendatud välisukse

Käsmu kiriku välisremondi lõpetas uue siseukse ehitus ja välisukse remont. Töö toimus Muinsuskaitseametilt poolt kinnitatud projekti järgi. Kiriku siseukse ehituse ja välisukse remondi teostasid Restaure OÜ alltöövõtjana Holder Puit OÜ töömehed Sõmerult. Välisukse remonditi ja siseuks ehitati annetuste toel. Suurimateks annetajateks olid Heiti ja Reet Hääl, Mati Heinsar ning Tarmo Tamm. Suur tänu kõikidele annetajatele.

Käsmu kiriku suuremad remondid viimasel neljal aastal on olnud:

- 2010-2011 Oreli kapitaalremont
- 2012 Kiriku kapitaalne siseremont, oreliprospekti remont, elektrisüsteemi vahetus
- 2013 Kiriku katuse vahetus, valve ja tuletõrje signalisatsiooni paigaldus
- 2014 Kiriku välisremont (vundament, fassaad, välisuks).

Tänu Jumalale, kes on meie ettevõtmisi õnnistanud ja lasknud kõigel korda saada ning tänu kõikidele annetajatele.

Käsmu koguduse diakonile on omistatud abielu registreerimise õigus

Vabariigi siseministri 4. novembri käskkirjaga on diakon Urmas Karileedile omistatud abielu sõlmimisega seonduvate perekonnaseisuasutuse ülesannete täitmise õigus. See tähendab, et koos laulatuse talitusega on võimalik kirikus allkirjastada ka abielu riikliku registreerimise dokumendid. 2014. aastal oli Käsmu kirikus kokku 9 laulatust, neist viis paari olid Käsmu koguduse liikmed. Kolm järgmist paari Käsmu koguduse liikmeid on juba praegu avaldanud soovi oma abielu laulatamiseks ja registreerimiseks Käsmu kirikus 2015. aasta suvel.

Külaskäik Kymi sõpruskogudusse Kotkas

Diakon Urmas Karileet külastas 26. oktoobril Käsmu koguduse sõpruskogudust Kotkas. Kohtumisel koguduse õpetajate ja töötajatega oli jutuks sõpruskoguduse vahelise koostöö võimalused ning Kymi koguduse liikmete külaskäik Käsmu eeloleva aasta suvel. Sõpruskoguduse noortepastor kinkis Käsmu kogudusele palvehelmed, mida Kymi koguduses antakse igale leerilapsele. Samad helmed on saadaval ka EELK Laste ja Noorsoo Ühenduses elupärlite nime all. Need palvehelmed võttis esmalt kasutusele Rootsi piiskop emeritus Martin Lönnebo, kui ta kord Vahemeres tormihädas olles sattus ühele Kreeka saarele ja seal elu üle järele mõeldes püüdis kokku võtta selle, mis on elus kõige tähtsam.

Käsmu kirik 2015 aasta seinakalendris

Ajaleht Eesti Kirik poolt välja antavas seinakalendris „Eesti kirikud 2015“ on ka Käsmu kiriku ja Esku kabeli fotod. Pildid on tehtud enne viimaste aastate suuremaid remonte. Nii on võimalik võrrelda seda, kuidas meie kirik välja nägi enne viimaseid suuri kapitaalremonte. Käsmu kirikus on müügil ka 2015 aasta kirikukalendrid taskuformaadis.

Urmas Karileet

Koguduse diakon

Petlemma täht

Kristlike sümbolitega on sageli nii, et igivanad ja lausa endastmõistetavad nähtused saavad uue sisu ja kristliku tähenduse. Eks vist ikka sellepärast, et „aeg sai täis“ ja algas uus ajastu. Saabus Kristus. Kuid paljud asjad „võeti kaasa“ sinna uude ajastusse; polnud põhjust neid kergemeelselt hüljata, pigem uues kuues kasutada. Nii on lugu ka taevatähtedega. Väga pikka aega orienteerusid rändajad mitte kompassi ja ammugi mitte GPS-i abil, vaid päikese ja taevatähtede järgi.

Täht kristliku sümbolina on muidugi Petlemma täht, mis juhatas Iisraeli naabermaalt saabuvald maage Jeesuse sõime juurde. Seal naabermaal oldi ammusest aegadest tähistavast vaadeldud, uuritud planeetide liikumisi, jälgitud kõike, mis taevast toimub. Muidugi olid neile päikese ringkäik päikesejumala elu ja Kuu faasid vastavalt kuujumala elu ja nõnda edasi, aga eks see ju olegi varane astronoomia. Peamine on siin siiski tähelepanemine ja üldistusvõime. Muuseas, „tähele panema“ on eesti keeles üks ilus väljend millegi märkamiseks. „Put down on the star“ või „auf die Sterne legen“ oleks otsetõlge ega tähendaks nendes keeltes midagi mõistlikku. Kuid need ida-

maa targad „nägid tema tähte tõusmas“. Nad märkasid ehk panid tähele. Nad olid maagid ehk tähetargad ja ka seda tuleks võtta teatava endastmõistetavusega. Kas mitte ka tänapäeva teadus ei paista võhikule nagu maagia? Nad olid Iisraeli mõistes muidugi paganad, kuid just nemad jõuavad nende lihtsate karjaste järel kõigepealt Kristust austama. Veel enne, kui Ta Iisraeli rahvale laiemalt tuntuks saab. Isegi kui nad ei teadnud, keda nad õieti kummardama tulid – kõik on ju veel ees. Jeesus on alles imik. Nii on tähelepanuvõime alati hea ja teenib kasvõi kaudselt head eesmärki, panustab tulevikule.

On pakutud, et see uus täht oli planeetide Jupiteri ja Saturni konstellatsioon Kalade tähtkujus. Idamaa targad tõlgendasid uue tähe

taevasse tõusmist järgnevalt: Jupiter peajumalana oli maailmavalitseja, Saturn Iisraeli planeet ja Kalad sodiaagiringis viimane tähtkuju. Niisiis – Iisraelis on sündinud lõpuaegade Maailmavalitseja. Sellist märki ei saanud nad juba tähelepanemata jätta, ja nad asuvad otsekohe teele, et Jumala maist ilmumist austada. Nad asuvad teele, nad jõuavad päralt, nad lähevad seda uut valitsejat otsima kõigepealt kuningas Herodesese paleesse. Nad suhtuvad Herodesesse kui asevalitsejasse „Jumala armust“, täie diplomaatiaga. Herodes pole enam kui vaid asevalitseja, kuid tema peaks ju ometi teadma. On ju vana usk ja ootus, et Jumal ilmub kord maa peale oma loomingut katsuma. Seda näitab ka Herodesese reaktsioon. Ta läheb oma ülbuses otsekohe ärevile,

laseb kirjatundjatel uurida, kus see lapsuke pidi sündima ning laseb enda arust selle ohu igaks juhuks kohe kõrvaldada. Ta ei kahtle hetkegi selle diplomaatilise visiidi tähenduses. Idamaa targad aga jõuavad viimaks Petlemma sõime juurde, tuues vastsündinud kuningale väärilisi kingitusi. Ja siis nad lahkuvad Herodesele teatamata, et too eksis. Nad käituvad igati mõistlikult ja väärilt.

Saab küsida, milline astronoomiline sündmus see ikkagi oli? Keegi ei tea täpselt. On pakutud sedasama planeetide „paraadi“. Kandidaadid on veel supernoova plahvatus kuskil lähikonnas ja Halley komeet, kuid kindel seisukoht veel ikka puudub. Oluline on, et need targad uskusid. Ajalugu ja teadmine on väga tähtsad ja tuleb kahju tunda, et teame ikka veel nii kohutavalt vähe. Aga viimast sõna ei ütle need. Viimane sõna jääb usule.

Täht on seotud jõulukuusega, mis tuppa tuuakse. Tavaliselt kinnitatakse täht jõulukuuse tippu. See tähendab siis, et siin ongi see Petlemm. Siin meie kodus, meie elutoas sünnib Jumala Poeg. Ja siinsamas on ka tema täht, mis otsijale ja uskujale teed näitab.

Meelis- Lauri Erikson
Ilumäe koguduse õpetaja

JÕULUTEENISTUSED

ILUMÄE KIRIKUS

- 30.novembril kell 13.00 I advendi jumalateenistus armulauaga Leerimajas
- 7.detsembril kell 11.00 II advendi jumalateenistus armulauaga Kadrina kirikus
- 14.detsembril kell 13.00 III advendi jumalateenistus armulauaga Leerimajas
- 24. detsembril kell 15.00 Püha Jõuluõhtu jumalateenistus Ilumäe kirikus
Laulab Võhma segakoor
- 25.detsembril kell 13.00 Süütalastepäeva jumalateenistus armulauaga Leerimajas
- 4.jaanuaril kell 13.00 jumalateenistus armulauaga Leerimajas

KÄSMU KIRIKUS

- 14.detsembril kell 14.00 III advendi jumalateenistus armulauaga
- 19.detsembril kell 10.00 Vihasoo Lasteaed-Algkooli laste jõulujumalateenistus
- 24.detsembril kell 14.00 Jõululaupäeva jumalateenistus
- 25.detsembril kell 14.00 I Jõulupüha jumalateenistus armulauaga

- 28.detsembril kell 14.00 Süütalastepäeva jumalateenistus armulauaga
- kell 15.15 Jõuluaja kontsert klassikalise muusikaga

Esineb ansambel noortest eesti muusikatundengitest. Ansambliisse kuuluvad Pipilota Neostus (flööt), Kaarin Lehemets (viul), Ingely Laiv (oboe), Mart Kuusma (vioola) ja Valle-Rasmus Roots (tšello). Enamus ansambli liikmetest õpib välismaal ning jõuludeks Eestisse tulles sooviksid nad kodupublikule mängida. Kavas on klassikaline muusika J.S. Bach'i ja W.A Mozarti sulest.

- 1.jaanuaril kell 14.00 Uusaastapäeva jumalateenistus armulauaga

VAINUPEA KIRIKUS

- 25. detsembril kell 18.00 I Jõulupüha jumalateenistus

ESKU KABELIS

- 24.detsembril kell 13.00 Püha Jõuluõhtu jumalateenistus

SAKUSSAARE KOGUDUS

- 14. detsembril kell 14.00 Advendiaja jumalateenistus. Külas Heli ja Mart Metsala
- 28. detsembril kell 14.00 Aastalõpu jumalateenistus. Külas Allan Kroll

EELK Ilumäe kogudus

reg kood 80208231
Ilumäe küla, Vihula vald
45414 Lääne Virumaa
Hooldajaõpetaja Meelis-Lauri Erikson
tel. 5 345 8594
e- post:mleerikson@gmail.com
Juhatusese esimees Öie Alt,
tel. 5 809 1356;
e-post: ilumae@eelk.ee
Ilumäe kalmistuvaht Anne Sambla
tel. 5 341 8156
a/a EE241010502001277003
Oreliremondi toetuseks:
a/a EE021010031313678227
Ilumäe koguduse kodulehekülge:
<http://virupraostkond.eu/ilumae-kogudus/>

KOGUDUSTE KONTAKTID

EELK Käsmu kogudus

Reg. kood 80210148
Laane tee 4, Käsmu küla
Vihula vald
45601 Lääne- Virumaa
Hooldajaõpetaja Tauno Toompuu
Tel 5290651; 324 3928,
e-post: tauno.toompuu@eelk.ee
Diakon Urmas Karileet tel 5 851 5800;
e-post: urmas.karileet@eelk.ee
Juhatusese esimees Tiina Laulik
tel.506 0508
A/a: EE861010502018079003
Käsmu kogudus internetis:
http://kasmu.eu/?page_id=160

Sakussaare Metodisti kogudus

Sakussaare küla
Vihula vald
45438 Lääne-Viru maakond
a/a EE092200221018330949
Pastor Hans Lahi
tel 322 6995;
Mob 5 663 3084
e-post: hans.lahi@mail.ee

SA Esku Kabel

(EELK Haljala kogudus)
a/a EE 942200221046039021
Vello Väinsalu, vello@esku.ee,
vello@merisiil.ee; mob 504 7916
õpetaja Margit Nirgi,
margit.nirgi@gmail.com,
mob 5 344 8822